

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

UTLÅTANDE

25.4.2018

Ärende:

Begäran om utlåtande angående utkast till Finlands första periodiska rapport gällande genomförandet av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD)

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf (SAMS) tackar för möjligheten att ge utlåtande beträffande utkast till Finlands periodiska rapport. SAMS medlemsförbund är Finlands Svenska Handikappförbund rf, Förbundet De Utvecklingsstördas Väl rf, Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Psykosociala förbundet rf och Svenska hörsselförbundet rf. Vi tillsammans representerar cirka 45 000 personer med funktionsnedsättningar i Svenskfinland.

Språkliga synpunkter

I vårt utlåtande fäster vi uppmärksamhet vid de språkliga rättigheterna och aspekter som hänför sig till dessa. I verkligheten finns det utmaningar i verkställande av dessa rättigheter. Överlag har inte dessa rättigheter beaktats tillräckligt i rapporten. I bifogad bilaga har vi sammanställt tilläggsförslag till rapporten.

Gällande andra delar hänvisar SAMS till Handikappforums utlåtande, som SAMS även medverkat i. SAMS delar den bedömningen som Handikappforum gjort i övriga frågor.

Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering

Att få service på svenska är en lagstadgad rättighet som inte alltid i praktiken förverkligas. SAMS poängterar att det i lagstiftningen bör finnas starkare skrivningar om rättigheterna för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning för att få service inom hälso- och socialvården på svenska. Dessutom bör garanteras att dessa personer vid behov får stöd och rådgivning på svenska i anknytning till denna service.

De språkliga rättigheterna måste garanteras för alla oberoende av funktionsnedsättning samt oberoende av vilken kommun personen bor i. Vi poängterar att även personer med psykisk ohälsa hör till personer med funktionsnedsättning, och även de måste få service på svenska.

Det måste också uppmärksammas att personer som bor på Åland skall ha jämlika möjligheter att delta i samhället. Ålänningarna ska ha rätt att ta del av material inom lagstiftningsprocesserna på sitt eget modersmål i de ärenden som berör dem.

Vi förslår följande tillägg till punkt 59, alternativt en ny skild punkt efter den.

Yhdenvertaisuusnäkökulmasta on kiinnitettävä huomiota kielellisten oikeuksien toteutumiseen erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Yhdenvertaisuus- ja kielilainsäädäntö ovat olemassa, mutta käytännön tilanteet osoittavat, että oikeuksien toteutumisessa on haasteita. Vammaiset ruotsinkieliset henkilöt ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Esimerkkeinä mainittakoon mm. terveyskeskus- ja kuntoutuspalvelujen saatavuus ruotsin kielellä on paikoin sattumanvaraista riippuen paikkakunnasta tai alueesta ja siitä, että sattuuko työvuorossa olemaan ruotsinkielistä työvoimaa. Kuulovammaisten mahdollisuudessa käyttää tekstiviestipalveluita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa on myös esiintynyt ongelmia.

Artikel 9 Tillgänglighet

Alla digitala och andra tjänster skall vara tillgängliga. Personer med synskador samt personer som har teckenspråk som modersmål (finska och svenska) skall kunna ta del av tjänsterna. Det är viktigt att anpassa skriftspråk i förståelig form för personer som har teckenspråk som modersmål. Tillgänglighet betyder även att tjänsterna erbjuds i lättläst format och att det finns en möjlighet att använda alternativa kommunikationsmetoder.

Artikel 19 Rätt att leva självständigt och att delta i samhället

Det förekommer ojämlikhet gällande rätten att välja boende. Enligt den nuvarande lagstiftningen har en del personer med intellektuella funktionsnedsättningar som har svenska som modersmål inte möjlighet att välja sitt boende, vilket kränker deras självbestämmanderätt.

En annan orättvisa har uppstått vid upphandling. Då en tjänsteleverantör har förlorat i konkurrensutsättningen, har det i vissa fall har betytt att klienter har varit tvungna att flytta till ett nytt boende. I alla situationer skall individens rätt både till självbestämmande och till rätt att leva självständigt tryggas.

Övrigt

Enligt SAMS är det olyckligt att materialet som utlåtandebegäran avser inte i sin helhet finns på svenska. Det utgör ett tillgänglighetsproblem för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning samtidigt som det inte återspeglar jämlikhetsaspekterna i FN:s funktionshinderkonventionen.

NINA AF HÄLLSTRÖM

Nina af Hällström

Verksamhetsledare

Sakkunniga:

Marica Nordman, juridiskt ombud, jur. mag.

Elias Vartio, juridiskt ombud, pol.mag.